

3. Мітяєва Т.Л., Горішевський П.А. Війна та готельно-ресторанна сфера: виклики та адаптація. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4049>

4. Румянцева І. Б., Мендела І. Я. готельна індустрія України в умовах воєнного часу. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 11. URL: https://reicst.com.ua/pmt/issue/view/issue_11_2024

УДК 615.8:338.48–6:614.2

Щука Г. П., д.пед.наук, професор,
професор кафедри географії та туризму,
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове.

МЕДИЧНИЙ SPA ТА САНАТОРНО-КУРОРТНИЙ ТУРИЗМ: ВІДМІННІСТЬ КОНЦЕПЦІЙ

Протягом тривалого часу значним попитом серед вітчизняних споживачів, які мали потребу в профілактиці та / чи реабілітації, користувалися санаторно-лікувальні послуги. Забезпечення санаторно-курортним лікуванням вразливих категорій населення було одним із напрямків соціальної політики. Проте, внаслідок ряду політичних та економічних криз, державне фінансування зменшилося, санаторно-курортні заклади поступово змінюють свою цільову аудиторію, розширюють коло послуг і перетворюються на медичні SPA-заклади, що розглядається позитивною тенденцією сучасного ринку лікувально-оздоровчого туризму.

Але між санаторно-курортним та SPA-туризмом існують значні розбіжності:

Санаторно-курортний туризм – тип туристичної діяльності, що спрямована на поліпшення та відновлення здоров'я методами санаторно-курортного лікування, які базуються на застосуванні природних лікувальних ресурсів;

Медичний спа-туризм – тип туристичної діяльності, яка спрямована на поліпшення та відновлення здоров'я шляхом застосування спеціальних методик оздоровлення: лікувальні фізичні вправи, дієтичне харчування, лікувально-оздоровчі процедури, які не передбачають медичного втручання, але реалізуються переважно фахівцями з охорони здоров'я.

Аналіз наукових досліджень та практики лікувально-оздоровчого туризму дозволив нам провести співставлення даних явищ (табл. 1).

Таблиця 1– Зіставлення санаторно-курортного та медичного SPA-туризму

Критерій	Санаторно-курортний туризм	Медичний SPA-туризм
Походження	Історично пов'язаний з курортною медициною, базується на німецькій школі курортології	Походить від SPA-туризму; сформувався у 1990-х рр.
Нормативно-правове регулювання	Ліцензований, під контролем системи охорони здоров'я	Частково регульований; численні правові прогалини
Стандарти лікування	Клінічні протоколи, профілювання, медична документація	Відсутність уніфікованих стандартів; ISO 17679:2016 (лише сервіс)
Медичний персонал	Обов'язково: лікарі, медсестри, фізіотерапевти	Можуть бути фахівці з оздоровлення, косметологи, масажисти
Наявність природних ресурсів	Обов'язково (мінеральні води, грязі, клімат, тощо)	Можливе, але не завжди обов'язкове
Програма послуг	Фіксована, за призначенням лікаря	Гнучка, формує клієнт відповідно до бажань
Мета	Профілактика, лікування, реабілітація	Здоровий спосіб життя, релакс, детокс, омолодження
Фінансування	Часто за державний кошт або страховку	За кошти клієнта
Сегмент ринку	Соціальний, медичний	Комерційний, преміальний
Тривалість перебування	Курс лікування 14–21-24 дні	Короткотривалі тури (3–10 днів)
Приклади закладів	Санаторії, курортні поліклініки	SPA-готелі, wellness-комплекси, клініки краси

Джерело: складено автором за [1]

Отже, досліджувані форми туризму мають спільні риси, зокрема щодо мети подорожей, спектру лікувальних послуг і часткового, хоч і недостатнього, нормативно-правового регулювання. Водночас вони суттєво різняться за джерелами фінансування, орієнтацією на різні цільові групи, принципами формування програми перебування, а також за вимогами до використання природних лікувальних ресурсів.

Зважаючи на глибинні концептуальні відмінності між цими видами туризму, вважаємо за необхідне здійснювати реформу санаторно-курортної сфери виважено й під контролем держави. Інакше прагнення до швидких прибутків може у довгостроковій перспективі призвести до значних економічних та соціальних втрат.

Перелік використаних джерел

1. Щука, Г. П., Лемко, І. С., & Шейко, В. І. (2024). Медичний спа- та санаторно-курортний туризм: відмінність концепцій. *Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica Et Recreatio*, (2), 90–99. <https://doi.org/10.32782/2786-5843/2023-2-8>.